3. První světová válka a propaganda. Plakáty jako prostředek verbování vojáků a žádání finančních půjček. Politická propaganda

První světová válka potvrdila důležitost vizuální komunikace

- Diagramy, ilustrace, titulky, to vše pomohlo informovat a instruovat
- o Znaky a symboly pro vojenskou hodnost byly ihned srozumitelné

Plakáty zaujímaly funkci dnešního rádia, rozhlasu, televize

Přenášely vládní oznámení, povolání do služby, přenášely propagandu

Plakáty vytvářeny válčícími zeměmi (Francie, Británie, Itálie, Rakousko-Uhersko, Německo, Rusko a později USA) **odrážely jejich charakter** a vývojové stádium designu

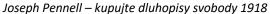
Přednost *Sachplakatu byla jednoduchost, koncentrované obrazy, barevné plochy a jednolité stíny s důkladně vyvedeným písmem, které dodávaly dílům hodnotu, kterou ostatní země postrádaly.

Nejběžnější formou amerických a britských plakátů byla:

- o zvětšená barevná ilustrace
- o k nimž tiskař přidal nápis
- Rozložení bylo tuctové a design mdlý

Pro Francii byly typické dobré kresby doprovázené dlouhým textem či poezií Pokračovateli tohoto francouzského stylu byl **Američan Joseph Pennel a Angličan Frank** Brangwyn: silné kontrasty, dramatický šerosvit, neobvykle realistické

Frank Brangwyn – Kupujte válečné dluhopisy

Ve všech zemích se uplatňovaly ty samé kategorie válečného plakátu Ty, které:

- Verbovaly vojáky
- Apelovaly na vlastenectví
- Vzbuzovaly pocit viny

V Británii existoval slavný slogan: Tatínku, co jsi dělal za války TY? doprovázející banální typ ilustrace, styl obývacího pokoje i pečlivě oblečené děti, zobrazující "správný" mužských postoj, romantický militarismus

Tatínku, co jsi dělal za války TY, 1915 – Savile Lumley

Poznámka redaktora ② Až do první světové války se plakát využíval převážně k reklamním a uměleckým účelům. Poté převzal hlavně náborový charakter. Plakáty v mužích podněcovaly určitý pocit viny. Pokud nepůjdou do války, budou za ně umírat jiní. V promyšleném vyjadřování vévodila Británie. Svými slogany vyzývajícími k akci "Tatínku, co jsi dělal za války TY" plakáty předcházely budoucí reklamní kampaně.

Nejznámější náborový plakát je britský z roku 1914 "Tvá zem Tě potřebuje."

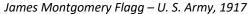
- Je na něm zvětšená ilustrace z časopisecké obálky
- o na níž je lord Kitchener britský ministr války
 - snadno rozpoznatelný tvarem svého obřího knír, čapkou a odznakem polního maršála

Tento plakát byl často napodobován a stal se inspirací pro náborový plakát: "**Chci tě pro** armádu Spojených států." jehož tvůrce je James Montgomery Flagg se na něm zobrazil jako Strýček Sam

- o Jednotlivé prvky grafiky jsou jednoduše uspořádány
- o Vlastenecké zabarvení podtrhuje znázornění rámování: červené, bílé a modré

Poznámka redaktora © Známý plakát "I want you for U.S. Army" v překladu "Chci tě pro svou armádu Spojených států" vychází z britské předlohy s lordem Kitchenerem. Gesto ruky hlavních aktérů oslovuje diváka a vztahuje pozornost k heslům ve spodní části. Podobný způsob prezentace později převzali i jiné známé osobnosti.

Alfred Leete - Britons, 1914

Němečtí grafici znali plakáty dohodových mocností, byly reprodukovány v časopise:

Das Plakat, který vycházel po celou dobu války

V Berlíně 1915 se uskutečnila i výstava britských náborových plakátů

 Válka brala ve velkém nejen lidské životy, ale také spotřebovávala velké dávky munice a dodávky

Plakáty byly prostředkem, jak stát přesvědčoval své občany, aby jim poskytli peníze formou **válečných půjček**.

Grafická podoba těchto kampaní se odrážela podle stylu a podtrhovala národní rozdíly

- Dřevorytový tisk, brnění a těžké písmo fraktury v černé a červené byly na plakátu
 Bernharda zdůrazněno propojením s germánskou historií.
- V dohodových zemích byly pokusy o využití vizuální metafory řídké
- Bez ohledu na to, že líčili své vojáky jako rytíře a nepřátele jako dravé bestie byly v časopisech tyto výjevy graficky zjednodušovány
- Voják na frontě byl často představován jako rytíř ve zbroji, národní duch pak v prostřednictvím německé orlice, ruského medvěda, britského lva, francouzského kohouta, amerického orla.

Lucian Bernhard 1917 (Německo) – Tohle je cesta míru – nepřítel to tak chce!

Proto podpořte (sedmou) válečnou půjčku.

Známý symbol červeného kříže byl například využit s **převrácenými barvami** jako na švýcarské vlajce, aby propagoval výstavu děl **německých zajatců ve Švýcarsku**.

Ludwig Hohlwein 1918 – Výstava prací německých válečných vězňů ve Švýcarsku

V roce 1918 použil rakouský grafik Julius Klinger červenou číslici 8 vztahující se k osmé válečné půjčce coby past na dohodové mocnosti, v podobě černozeleného draka, jehož svíjející se hlava a krk jsou probodány řadou šípů, za každou válečnou půjčku jeden.

Julius Gipkens 1918 – Osmá válečná půjčka

- O Ve válce přibylo mnoho rysů a prvků grafického designu, a to nejen na plakátech
- Armáda potřebovala znakový systém pro organizaci a identifikaci svého mužstva a materiálu, jasný instruktážní manuál pro jejich nastavení a využití
- Válečné plakáty vytvořily stereotypy, které byly základem pro politické propagandy neklidných let, jež následovaly v Itálii, Rusku a Německu.
- Tvořily ikony z lidí jako Marx, Lenin, fašistických diktátorů a karikatury nepřátel coby barbarů a dravých bestií měly představovat hrůzy bolševismu nebo hříchy kapitalismu.

Poznámka redaktora © Plakát z let 1914 až 1918 značí bod obratu. Namalované a tištěné ilustrace ztráceli své postavení. Na jejich místo se sunou černobílé fotografie. Rozvoj bleskového světla, rychlejší filmové emulze i čoček pomohly k zaznamenávání jevů včetně ateliérového svícení a retuší.

V Evropě se k umělcům jako Bernhard připojili avantgardní umělci, kteří spatřovali v designu prostředek, jak se dostat do moderního světa. Začali pracovat s plakátem jako s koláží. Hledali nový významy, které potvrzovali či vyvracely. Z koláže se stal výrazný kritický prostředek.

Julius Engelhard 1918 – Po anarchii následuje bída a úpadek

Julius Engelhard 1918 –Bolševismus přináší válku

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

*Sachplakat, také známý jako Plakatstil, vznikl v Německu jako raný styl designu plakátů.

-----AMERIKA-----

Joseph Pennell – kupujte dluhopisy svobody 1918

Frank Brangwyn – Kupujte válečné dluhopisy

James Montgomery Flagg – U. S. Army, 1917

-----BRITÁNIE-----

Tatínku, co jsi dělal za války TY, 1915 – Savile Lumley

Alfred Leete – Britons, 1914

-----NĚMECKO-----

Lucian Bernhard 1917 (Německo) – Tohle je cesta míru – nepřítel to tak chce! Proto podpořte (sedmou) válečnou půjčku.

Ludwig Hohlwein 1918 – Výstava prací německých válečných vězňů ve Švýcarsku

Julius Engelhard 1918 – Po anarchii následuje bída a úpadek

Julius Engelhard 1918 –Bolševismus přináší válku

-----RAKOUSKO-----

Julius Gipkens 1918 – Osmá válečná půjčka